

M.A (SANSKRIT) SEMESTER - 4 (CBCS) Examination
March/April-2025 (As Per Syllabus Year June-2024)

Vedanga: Nirukta Adhyaya 7, Panineeya Shiksha, Prashisht Sanskrit Chhand
(Niyat)(Core (New-23))

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- પ્રશ્ન-૧ (અ) નીચેનાં ચારમાંથી કોઈપણ બે પૂર્વાપર સંદર્ભ સાથે સમજાવો. (૦૮)
 Que-1 (A) Explain with Reference to the Context: Two Out of Four. (08)
- (1) તિસ્રઃ એવ દેવતાઃ ઇતિ નૈરુક્તાઃ ।
 - (2) અગ્નિમીડે પુરોહિતં યજ્ઞસ્ય દેવ મૃત્વિજમ્ ।
 - (3) વૈશ્વાનરઃ કસ્માદ્વિશ્વાન્નરા ત્રયતિ.....
 - (4) અગ્નિઃ સર્વાઃ દેવતાઃ । ઇતિ તસ્મોતરા ભૂયસે નિર્વચનાય ।
- પ્રશ્ન-૧ (બ) નીચેનાં શ્લોકોનો સમજૂતી સાથે અનુવાદ કરો (કોઈપણ-બે) (૦૬)
 Que-1 (B) Translate with Explanation: Two Verses Out of four. (06)
- (1) ઉદાત્તશ્ચાનુદાત્તશ્ચ સ્વરિતશ્ચ સ્વરાસ્ત્રયઃ ।
હસ્વો દીર્ઘઃ પ્લુત ઇતિ કાલતો નિયમા અચિ ॥
 - (2) વ્યાગ્રી યથા હરેત્ પુત્રાન્ દન્ત્રાભ્યાં ન ચ પીડયેત્ ।
ભીતા પતન ભેદાભ્યાં તદ્વદ્ વર્ણાન્ પ્રયોજયેત્ ॥
 - (3) એવં વર્ણાઃ પ્રયોક્તવ્યા નાવ્યક્તા ન ચ પીડિતાઃ ।
સમ્યગ્ વર્ણ-પ્રયોગેણ બ્રહ્મ લોકે મહીયતે ॥
 - (4) છન્દઃ પાદૌ તુ વેદસ્ય, હસ્તૌ કલ્પોઽથ પઠ્યતે ।
જ્યોતિષામયનં ચક્ષુઃ નિરુક્તં શ્રોત્રમુચ્યતે ॥
- પ્રશ્ન-૨ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શબ્દોનાં યાસ્ક અનુસાર નિર્વચન આપો (૦૮)
 Que-2 (A) Give etymology according to Yaska any two of the following. (08)
- (1) જાતવેદસ્ ।
 - (2) અગ્નિ ।
 - (3) વૈશ્વાનરઃ ।
 - (4) આચાર્ય ।
- પ્રશ્ન-૨ (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે છંદનાં લક્ષણ આપો. (૦૬)
 Que-2 (B) Give the definition of any two metres of following. (06)
- (1) માલિની ।
 - (2) શિખરણી ।
 - (3) આર્યા ।
 - (4) મન્દાક્રાન્તા ।
- પ્રશ્ન-૩ "અષ્ટૌ સ્થાનાનિ વર્ણનામ્" પાણીનીય શિક્ષા ને આધારે ચર્ચા કરો. (૧૪)
 Que-3 Discuss according to પાણિનીય શિક્ષા- "અષ્ટૌ સ્થાનાનિ વર્ણનામ્". (14)
- અથવા / OR
- પ્રશ્ન-૩ યાસ્કે સ્વીકારેલા નિર્વચનના સિદ્ધાંતોની સોદાહરણ ચર્ચા કરો. (૧૪)
 Que-3 Discuss with illustrations the principles of etymology accepted by Yaska. (14)
- પ્રશ્ન-૪ છંદ શાસ્ત્રનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ વર્ણવો. (૧૪)
 Que-4 Describe the Origin and development of poetry (14)
- અથવા / OR
- પ્રશ્ન-૪ હરિણી અને શાર્દૂલ-વિક્રીડિત છંદના લક્ષણ-બંધારણ સોદાહરણ સમજાવો. (૧૪)
 Que-4 Describe the definition-structure and Examples metres of પૃથ્વી and સ્રગ્ધરા (14)
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)
 Que-5 Write short notes on any two of the following. (14)
- (1) યાસ્કે કરેલ દેવતાઓનું વર્ગીકરણ
 - (2) પાણીનીય શિક્ષા મુજબ ઉત્તમ પાઠકનાં ગુણો
 - (3) છંદ શાસ્ત્રમાં પતાકા વર્ણન.
 - (4) પાણીનીય શિક્ષામાં વર્ણ અથવા શબ્દ ઉચ્ચારણથી થતાં દોષનાં પરિણામ વિશે નોંધ લખો.